

Friedrich Wilhelm NIETZSCHE (1844-1900)

1. Introducció

1844 Neix a Röcken

1865 Filologia clàssica (1863 *L'utilitarisme*; 1867 *El Capital*)

1868 Amistat amb Wagner (fins 1878)

1869 Càtedra filologia clàssica a Tribschen

- 1872 *El naixement de la tragèdia*. Goethe: “que cadascú sigui un grec a la seva manera”. L'única justificació del que és és estètica. La vida com origen de l'art. La vida com a obra d'art. La tragèdia representa lo forta que és la vida. Sòcrates com a iniciador de la decadència d'occident. Dionisos: la vida. Influència de Wagner i del pessimisme de Schopenhauer.

- 1873 *Sobre la veritat i la mentida en sentit extramoral*. Ataca el científisme i el positivisme. Publicat pòstumament.

- 1873 - 1875 *Consideracions intempestives*.

1876 Octubre. Malalt. Abandó de la universitat. El sud. Curació malaltia, renovellament del pensament.

- 1878 *Humà, massa humà*. Ruptura amb Wagner

- 1880 *El viatger i la seva ombra*

- 1881 *Aurora, pensaments sobre la moral com a prejudici*

- 1882 *La gaia ciència*

“Il·lustrat”. Aforisme, pensament fragmentari, pluralista. Interpretació i avaluació de la cultura occidental en termes de sa-malalt.

1882 Relació de Paul Ree i ell amb Lou von Salomé. Ruptura, amb intervenció de la seva germana, Elisabeth. Soledat: Sils Maria a l'estiu, Niça a l'hivern.

1883 39 anys: Composició de *Així parlà Zarathustra*. Zoroastre (~630 aC), fundador del mazdeisme, creador de la moral, torna per predicar la superació de la moral. Llibre difícil, caòtic, metafòric. El nucli de la seva obra.

Pòrtic: La mort de Déu

Paròdia de la ruta de l'esperit vers la llibertat

El superhome

} Sí a la vida

L'etern retorn

1885 Publicació de *Z*. Poc èxit: ha de finançar ell mateix l'edició –de 40 exemplars- de la IV part.

1886 *Més enllà del bé i del mal, preludi d'una filosofia del futur*. La transvaloració.

1887 *La genealogia de la moral*. Investigació pseudofilològica sobre l'origen de la moral. “Tres treballs decisius per a una transvaloració de tots els valors”.

1888 Cimera de la seva biografia intel·lectual. Torí

- *El cas Wagner*

- *Ditirambes a Dionís*

- *El crepuscle dels ídols, o com es filosofaa cops de martell*

- *L'anticrist* (publicat 1894)

- *Nietzsche contra Wagner* (1895)

- *Ecce homo* (1908) Fins al 1969 no hi ha una edició definitiva. Autobiografia intel·lectual

- *La Voluntat de poder*. Obra en projecte, no acabada.

Crítica periodística a la modernitat, To pamfletari, polèmic. “Després d'haver quedat resolta la part de la meva tasca que diu sí, li arribava el torn a la meitat de la mateixa que diu no, que porta aquest no a la pràctica: la transvaloració de tots els valors”.

1889 Col·lapse a Torí, Plaça Carlo Alberto: paràlisi progressiva. Clínica psiquiàtrica Universitat, Iena, casa de la seva mare, casa de la seva germana Weimar (Arxiu Nietzsche)

1900 Mor el 25 d'agost “jo no sóc un home, sóc dinamita”. Aforisme, literatura, poema. Cal ser subjectiu, no existeix l'objectivitat.

1935 Mor la germana (al 34 Hitler havia assistit a la commemoració del 90è aniversari del naixement del filòsof).

Les interpretacions de Nietzsche

N i el nazisme: N és antiuniformització, anti-estat (vegeu “El nou ídol”, Z., 54). El superhome no té res a veure amb un nazi. És antipangermanista (renuncia a la nacionalitat alemanya per la suïssa. Trenca amb la germana per l'antisemitisme de Föster. No racista: la necessitat de tenir inferiors és debilitat; és esclau aquell qui vol ser reconegut com a poderós.

No serien possibles interpretacions polítiques. Ni deixebles, sí camarades.

Existencialismes, Bataille, Foucault, Vattimo ...

<http://www.nietzscheana.com.ar/comentarios.htm>

Nietzsche a la història de la filosofia

Aventura intel·lectual (ser un ateu conseqüent ...)

Influència en el pensament del segle XX

Crítica a la cultura occidental

No ens diu on s'ha d'anar, res és establert. No es pot ser “nietzscheà”.

Antihegelianisme; l'Espinosa dels escolis; els presocràtics, Heràclit, filosofia i poesia.

Vitalisme.

Els temes de la seva "filosofia"

- La mort de Déu
- El nihilisme i el superhome
- L'etern retorn
- La voluntat de poder

2. La mort de Déu

Déu: la veritat, l'ultramón (el món de les idees, els valors, la metafísica, la religió)

Valors: categories i qualitats que serveixen de fonament i base per a la interpretació del món, del coneixement, de la moral (la veritat, el bé, la bellesa, la felicitat, el progrés, la utilitat... la *moralina*)

Déu que vigila, que diu el bé i el mal, Déu garantia de veritat, d'estabilitat, d'intel·ligibilitat. Sota un aparent sotmetiment a la raó, ho fem a l'estat, les religions, els valors en curs. “La filosofia no és més que el recompte de totes les raons que l'home es dóna per obeir”.

Pèrdua de fe en un sentit últim, transcendent i prefixat.

Lectura de *El Crepuscle dels ídols*: “Història d'un error”

3. El superhome

Inexistent, ha de venir

Orgull, intel·ligència, si a la vida, senyor que no mira endarrere, joc.

Creador, donador de vida, de sentit, Joc

Alegria, soledat i voluntat de poder

Lectura de Z: “Les tres metamorfosis de l'esperit”

El nihilisme

4. L'etern retorn

No és una doctrina física cosmològica. No vol dir Tot torna/l'existència és un cicle.

Intuïda a “6000 peus sobre el nivell del mar i molt més alt encara sobre totes les coses humanes. Mai formulada.

Pedra de toc per veure si som nens, lleons o camells, si som capaços de dir “sí”.

Firmarien l'eternització de cada acte, encara que fos el més joiós, de la nostra vida?

Suportem la vida perquè sabem que res dura

Els moments ens valen en la mesura que ens serveixen per quelcom més

Per pensar la nostra existència ultrapassant els valors (més enllà del bé i del mal) cal variar el temps lineal, perquè culpa, angoixa, por només són concebibles amb temps lineal.

Com podria superar-se el temps. Qui podria viure l'eternitat sinó un superhome?

Allò autènticament valuós mai mor i sempre val la pena.

5. La voluntat de poder

No és voler el poder, desitjar dominar

Engendra l'alegria

Afirmació, creació.

6. La genealogia de la moral

Especialment important és la seva crítica de la **moral**, a la que considera profundament antinatural en alçar-se contra els instints primaris de la vida i promulgar falsos valors (la modèstia, la pobresa d'esperit, etc.) que tenen en el cristià sermó de la muntanya la seva millor exemplificació. La base filosòfica d'aquest ressentiment contra la vida, encara que va ser instaurada per Sòcrates (**veure text**), troba en el platonisme la seva millor formulació, i en el cristianisme (religió de febles i esclaus que posen la seva vida en funció d'una altra vida futura que és negació de la vida autèntica, una religió que és una metafísica de botxins) a la seva millor difusora. En *La genealogia de la moral*, a més d'inaugurar el mètode **genealògic** en filosofia (**veure text**), Nietzsche rastreja els orígens dels prejudicis morals fonamentals de la nostra cultura, examinant nocions com les de «bo», «dolent», «mala consciència», «culpa», etc. Així, per exemple, allò «bo», originàriament significava el noble, allò fort i espontani, però es va anar transformant, per mediació de la casta sacerdotal -els pitjors enemics plens de ressentiment (**veure text**)-, en tot el contrari. De noble i fort, «bo» passa a significar resignació, debilitat, pobresa d'esperit. És la base d'una moral d'esclaus (**veure text**), febles, malalts i ressentits contra la vida, culpabilitzadors i culpabilitzats que exalcen l'autonegació (**veure moral d'esclaus**).

La filosofia de la sospita

Malgrat les grans diferències que els separen, s'ha assenyalat una afinitat entre els pensaments de **Marx**, Nietzsche i **Freud**, ja que els tres, des de perspectives diferents, mostren la insuficiència de la noció fundant de subjecte, que havia estat el punt de partida sobre el qual (basant-se en el model del **cogito cartesà**), s'havia elaborat la filosofia moderna. Tant Marx (que oposa a la noció clàssica de *consciència* com ser de l'home, la noció d'home concret que treballa i produeix la seva pròpia realitat en un determinat mode de producció), com Freud (que recusa la idea de *consciència* com a determinant de la conducta humana, que està més aviat regida per l'inconscient), com Nietzsche, que denuncia la falsedat dels valors que funden la noció mateixa de subjecte, coincideixen a assenyalat que, més enllà de l'esmentada noció clàssica de subjecte s'amaguen uns elements condicionants, la qual cosa permet *sospitar* la fal·làcia que representa modelar una filosofia o una interpretació sobre aquesta noció, i sobre la també *sospitosa* noció de consciència. Per això, aquests tres pensadors han estat denominats per **Paul Ricoeur**, els «**mestres de la sospita**».

“El filósofo formado en la escuela de Descartes sabe que las cosas son dudosas, que no son tales como aparecen, pero no duda de que la conciencia sea tal como se aparece a sí misma. En ella, sentido y conciencia del sentido coinciden; desde Marx, Nietzsche y Freud lo dudamos. Después de la duda sobre el objeto o mundo, entramos en la duda sobre la conciencia ... Pero estos tres maestros de la sospecha no son tres maestros del escepticismo; (...) los tres despejan el horizonte para una palabra más auténtica, para un nuevo reinado de la Verdad, no sólo por medio de una crítica destructora, sino mediante la intervención de un arte de interpretar. Descartes triunfa de la duda sobre la cosa por la evidencia de la conciencia; ellos triunfan de la duda sobre la conciencia por una exégesis del sentido.”

Paul RICOEUR: “Freud, una interpretación de la cultura”, pàgina 34